

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: تهران: میدان فاطمی، خیابان بهرام‌مصری، پلاک ۲۲ • تلفن:۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمابر: ۸۸۹۲۵۴۶۷

تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸

توزیع: موسسه مطبوعاتی نشرگستر امروز نوین • تلفن: ۰۹۳۸۵۲۲۱۰۱۶ • چاپ: صمیم

شترت روزنامه

دوشنبه ۲۲ دی ۱۴۰۴ • ۲۲ رجب ۱۴۴۷ • ۱۲ ژانویه ۲۰۲۶ • سال بیست‌ودوم • شماره ۵۳۰۳ • ۸ صفحه
اذان ظهرتهران ۱۲:۰۳ • اذان مغرب ۱۷:۲۱ • اذان صبح فردا ۵:۴۵ • طلوع آفتاب ۷:۰۴

روان‌خوانی

وقتی آموزش مانع رشد می‌شود

تحوّلات شتابان فنّاوری اطلاعات، گسترش رسانه‌ها و درهم‌تنیدگی جوامع باعث شده است بسیاری از مفاهیم کلاسیک اجتماعی، از جمله شهروندی و آموزش، دچار تغییر شوند. در چنین فضایی، شهروندی دیگر تنها به مرزهای جغرافیایی یک کشور محدود نیست و مفاهیمی مانند شهروندی جهانی اهمیت یافته‌اند. این تغییرات، نظام‌های آموزشی را با پرسش‌های تازه‌ای روبه‌رو کرده است؛ از جمله اینکه آموزش و تربیت چگونه باید خود را با جهانی متکثر، شبکه‌ای و پر از دیدگاه‌های متنوع هماهنگ کند. آموزش شهروندی، اخلاق اجتماعی و مسئولیت‌پذیری فردی در این شرایط دیگر صرفاً انتقال دانش نیست، بلکه آماده‌سازی افراد برای زندگی در جهانی پیچیده و به‌هم‌پیوسته به شمار می‌رود. به همین دلیل، بازنگری در اهداف، محتوا و شیوه‌های آموزشی به یک ضرورت تبدیل شده است.از سوی دیگر، پسا مدرنیسم به‌عنوان جریانی فکری که از دل نقد مدرنیته شکل گرفته، بسیاری از بنیان‌های فکری و ارزشی آموزش مدرن را به چالش می‌کشد. این دیدگاه بر این باور است که نظام‌های آموزشی مدرن در پاسخ‌گویی به نیازهای متنوع انسانی دچار بحران شده‌اند. در نگاه پسا مدرن، تأکید بیش از حد بر قطعیت، برنامه‌های از پیش تعیین‌شده و ارزش‌های ثابت می‌تواند مانع رشد خلاقیت، تفکر انتقادی و توجه به تفاوت‌های فردی شود. به همین دلیل، تربیت در این رویکرد بیشتر به‌عنوان فرایندی باز، گفت‌وگومحور و وابسته به زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی در نظر گرفته می‌شود. پرداختن به این دیدگاه‌ها برای جوامعی مانند ایران که دارای پیشینه فرهنگی و دینی خاص هستند، اهمیت دوچندان دارد. ایسنا گزارشی از یک تحقیق دانشگاهی منتشر کرده است که طبق یافته‌های پژوهشگرانش شناخت آموزه‌های تربیتی پسا مدرن، چه از نظر نقاط قوت و چه از نظر کاستی‌ها، می‌تواند به افزایش آگاهی مربیان و دانش‌آموزان کمک کند. این آگاهی، آنها را برای مواجهه آگاهانه‌تر با جریان‌های فکری جدید آماده می‌سازد و مانع از پذیرش یا رد شتاب‌زده این دیدگاه‌ها می‌شود. به بیان ساده، نتیجه پژوهش نشان می‌دهد که پسا مدرنیسم می‌تواند ابزاری برای نقد و اصلاح باشد، اما نباید بدون توجه به زمینه فرهنگی و ارزشی هر جامعه به کار گرفته شود. این پژوهش به‌طور مفصل به دیدگاه‌های پسا مدرنیست‌ها درباره ارزش‌ها، معرفت و تربیت پرداخته است. این دیدگاه‌ها معمولاً بر آزادی‌های فردی، گفت‌وگو، توجه به تفاوت‌های فردی و مسائل اجتماعی و سیاسی تأکید دارند و نسبت به الگوهای ثابت و مرجعیت‌های سنتی موضعی انتقادی اتخاذ می‌کنند. در عین حال، مطالعه فوق یادآور می‌شود که این رویکرد در حوزه‌هایی مانند معرفت‌شناسی و انسان‌شناسی با چالش‌ها و تناقضاتی روبه‌روست که با فرهنگ دینی و تربیت اسلامی در ایران همخوانی ندارد. با این حال، محققان این پژوهش معتقدند آشنایی نقادانه با این آموزه‌ها می‌تواند به غنای فکری مربیان و سیاست‌گذاران آموزشی کمک کند. شناخت نقاط قوتی مانند تأکید بر نقد، رواداری و توجه به اقلیت‌ها در کنار آگاهی از نقاط ضعف، زمینه‌ساز تصمیم‌گیری آگاهانه‌تر در حوزه تعلیم و تربیت خواهد بود.

خبرخوانی

پروازها برقرار می‌شود؟

طی چند روز گذشته پروازهای امارات و ترکیش ایرلاین و همچنین پروازهای داخلی لغو شده‌اند. درباره برقراری پروازها مجید اخوان، سخنگوی سازمان هواپیمایی کشور با توجه به شرایط قطعی اینترنت و اختلال در ارسال پیامک، اعلام کرد: «مسافران پروازهای داخلی و خارجی قبل از عزیمت به فرودگاه با شماره ۱۹۹ تماس بگیرند و مسافران پروازهای خارجی می‌توانند به سایت فرودگاه حضرت امام به آدرس IKAC.ir مراجعه کنند».او درباره پروازهایی که در این ۱۹۹ مسافران پرداخت می‌شود و درباره پروازهای خارجی هم مسافران می‌توانند بهای بلیت را از آژانس‌های مسافرتی دریافت کنند و الزامی به اقلیت‌ها در کنار آگاهی از نقاط سازمان هواپیمایی نبود، افزود: «سازمان هواپیمایی با ایرلاین‌های خارجی و داخلی و همچنین شرکت‌های فروش بلیت هماهنگ است و مسافران نسبت به بازپرداخت پول بلیت‌های لغوشده نگران نباشند».

رسانه‌های فارسی‌زبان خارج از کشور در یکی از تبلیغات خود کودکی ۱۱ساله را که لباس سرتاپی سیاه پوشیده است، برای دعوت به اعتراضات انتخاب کرده و نشان می‌دهند. هنوز که اینترنت ملی نشده بود، اعلام شد که جمع زیادی از بازداشت‌شدگان بین ۱۵ تا ۱۷ سال هستند. در چند روز گذشته پیام‌های متعددی درباره مراقبت از کودکان و نوجوانان برای خانواده‌ها ارسال می‌شود. در این مدت بسیاری از فعالان حقوق کودک درباره بازداشت و آسیب‌زدن به کودکان و نوجوانان حاضر در اعتراضات هشدار داده‌اند. بی‌تردید دعوت آنان به خیابان نقض آشکار حقوق کودکان و نوجوانان است و باید هرچه زودتر متوقف شود. از بچه‌ها نباید به‌عنوان ابزار پیشبرد پروژه‌های سیاسی یا سپر بلا یا ابزار نمایش استفاده کرد. شاید بهترین کار و پیشنهادی که بسیاری داده‌اند، این باشد که این کودکان و نوجوانان آزاد شوند و تحقیق شود چرا آنان در این سن، که باید درگیر درس و تفریح و بازی و شادی باشند، تن به چنین خطرهایی می‌دهند. سمیرا دماوندی، حقوق‌دان، نیز برای «شرق» نوشته است:

«مراقبت از اطفال و نوجوانان مطابق با قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹، تکلیفی همگانی محسوب می‌شود. در تبیین این تکلیف، بند (۱) ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی ماده (۶) قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۴۰۰ مقرر می‌کند: «تضمین بقا، رشد، امنیت و ارتقای سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی طفل و نوجوان برای دستیابی به اهداف این قانون الزامی است».

چندی پیش رئیس سازمان مدیریت بحران کشور گفت: «مدیریت بحران کشور وارد مرحله عمل شده است و تعامل بین‌دستگاه‌ها، مسئولیت‌پذیری و مردم‌محوری از محورهای اصلی مدیریت نوین بحران در کشور است. اولین بحث این است که بتوانیم به ایجاد تعامل و هم‌افزایی بین دستگاهی برسیم و مأموریت‌های خود را به نحو احسن انجام دهیم و خانواده مدیریت بحران را از امروز تشکیل دهیم تا با این تعامل و هم‌افزایی، مأموریت‌ها بر اساس قانون و اسناد موجود به بهترین شکل انجام شود».

در این مورد نکاتی را می‌توان فهرست‌وار عنوان کرد. کارآمدی نظام مدیریت بحران و نقشه نهادی و سازمانی در انواع سوانح و سطوح بحران مشخص می‌شود. سؤال مهم آن است که این ساختار برای چه نوع سوانح کارآمد است و در چه شرایطی ضعف دارد؟

قانون مدیریت بحران (۱۳۹۸) و تجربه‌های میدانی (زلزله بم، سیل ۱۳۹۸، زلزله کرمانشاه ۱۳۹۶) نشان داده است که کارایی نظام مدیریت بحران ایران بر اساس نوع سانحه و سطح بحران مشخص می‌شود. سوانح طبیعی با گستره محدود (سطح شهرستان یا استان) مانند: زلزله متوسط، سیلاب فصلی، زمین‌لغزش، آتش‌سوزی جنگل‌ها؛ در این موارد معمولاً همین ساختار موجود کارایی بالا دارد؛ چراکه ستاد مدیریت بحران در استان‌ها و شهرستان‌ها فعال است. استاندار یا فرماندار به عنوان فرمانده عملیات می‌تواند نیروهای محلی هلال‌احمر، فراجا، سیاه، شهرداری و... را سریعاً هماهنگ کند. ارتباط سازمان مدیریت بحران کشور با استان‌ها از طریق سامانه‌های موجود برقرار است. در سیلاب سراسری فروردین ۱۳۹۸ هماهنگی نسبتاً مؤثر بین وزارت کشور، هلال‌احمر و نیروهای مسلح در سطح استانی برقرار شد.

در سوانح طبیعی گسترده و ملی یا فرااستانی مانند: زلزله بم ۱۳۸۲، زلزله کرمانشاه ۱۳۹۶ ساختار موجود کارایی متوسط تا ضعیف

همچنین، بند (۱) ماده (۶) قانون حمایت از اطفال و نوجوانان (۱۳۹۹)، نیروی انتظامی را مکلف به شناسایی اطفال و نوجوانان در وضعیت مخاطره‌آمیز و معرفی آنان به سازمان بهزیستی یا مراجع قضائی برای انجام حمایت‌های لازم کرده است. این الزام، تأکید بر لزوم رعایت مصلحت کودکان و نوجوانان در همه تصمیمات مقامات اجرایی دارد (مستند به ماده ۴۵ قانون حمایت از خانواده مصوب ۱۳۹۱). او همچنین در بخش دیگری نوشته است: «مطابق اصل بیست‌وهفتم قانون اساسی، «تشکیل اجتماعات و راهپیمایی‌ها، بدون حمل سلاح، به شرط آنکه مخل به مبانی اسلام نباشد، آزاد است». همچنین بخش پایانی اصل نهم قانون اساسی سلب آزادی‌های مشروع را تحت هر عنوانی، بر مقامات ممنوع ساخته است. همچنین «در مواردی که مواجهه با اجتماع نیازمند اعمال نیروی قهریه از سوی مأموران مسلح باشد، قانون به‌کارگیری سلاح از سوی مأموران نیروهای مسلح در موارد ضروری مصوب ۱۳۷۳، ضوابط سخت‌گیرانه‌ای را تعیین کرده است که مستقیماً اصل تناسب را لحاظ می‌کند:

● **الزام** به هدف‌گیری غیرکشنده (ماده ۷): مأموران موظف‌اند «حتی‌المقدور یا را هدف قرار بدهند و مراقبت کنند که اقدام آنان منجر به فوت نشود و به اشخاص ثالث که دخیل در ماجرا نیستند، آسیب نرسد».

● **سلسله‌مراتب استفاده از سلاح** (تبصره ۳ ماده ۳): استفاده از سلاح تنها در صورت احراز عدم چاره‌ای جز به‌کارگیری سلاح مجاز بوده و رعایت سلسله‌مراتب (تیر هوایی، تیراندازی کمر به پایین، تیراندازی کمر به بالا) الزامی است.

زمین‌خوانی

مدیریت بحران و چالش‌های واقعا موجود

مهدی زارغ

دارد؛ چراکه ساختار فرماندهی واحد در سطح ملی دچار تعدد مراکز تصمیم‌گیری می‌شود. هم‌زمان چند سازمان هلال‌احمر، ارتش، سپاه، وزارت کشور، استانداران عمل می‌کنند ولی فرماندهی واحد میدانی گاهی نامشخص است. سامانه‌های ارتباطی و اطلاعاتی در بحران‌های بزرگ دچار قطع ارتباط یا تأخیر در تصمیم‌گیری می‌شوند. در زلزله ۲۱ آبان ۱۳۹۶ ازگله سربل ذهاب گاه چند نهاد امدادی به صورت موازی عمل کردند و بخشی از کمک‌ها تکراری یا نامتوازن توزیع و عملاً تا ۱۵ برابر خسارت‌های واقعا ایجادشده در قالب کمک‌ها کُتُران شد. در سوانح فناوریانه و صنعتی مانند انفجار پتروشیمی، نشت مواد خطرناک مانند انفجار بندر شهید رجایی در اردیبهشت ۱۴۰۴ ساختار و گردش کار موجود کارایی محدود دارد، زیرا قانون مدیریت بحران بیشتر بر سوانح طبیعی تمرکز دارد. مسئولیت بحران‌های صنعتی و شیمیایی معمولاً بر عهده وزارت نفت، صمت یا سازمان محیط زیست است، ولی هماهنگی بین این نهادها و سازمان مدیریت بحران باید باشد. برنامه‌های پیشگیرانه و سامانه‌های هشدار نیز برای حوادث شیمیایی یا صنعتی کمتر توسعه یافته‌اند.

در سوانح زیستی و بهداشتی (مانند همه‌گیری کرونا) کارایی ساختار موجود اولیه و پایین است و در دولت دوازدهم (دولت دوم رئیس‌جمهور روحانی) نیز کار مدیریت بحران کرونا به سازمان مدیریت بحران کشور

مراسم افتتاح موزه افتخارات کشتی ایران، هم‌زمان با سالروز درگذشت جهان‌پهلوان غلامرضا تختی، با حضور جمعی از قهرمانان و پیش‌کسوتان کشتی و ورزش در محل فدراسیون کشتی برگزار شد. عکس: زهرا فراست، آنا

کودکان آسیب‌پذیرند

● **مسئولیت فرماندهی** (ماده ۸): رؤسا و فرماندهان ذی‌ربط موظف‌اند قبل از اعزام مأموران، حدود اختیارات و مسئولیت‌های آنان را گوشه‌زد کنند تا از اقدامات خارج از چارچوب جلوگیری شود». این فعال حقوق کودک پیشنهاد داده است: «بررسی قوانین نشان می‌دهد که نظام تقنینی کشور، دو مسیر موازی را برای نهادهای اجرایی تعریف کرده است: اولاً، تعهد اخلاقی و حقوقی بنیادین به حمایت و رعایت مصلحت اطفال و نوجوانان در همه مراحل تعامل؛ ثانیاً، محدودیت شدید و سلسله‌مراتبی در به‌کارگیری ابزار قهریه، به‌ویژه سلاح گرم، که استفاده از آن را تنها به دفع تهدیدات جانی قریب‌الوقوع محدود می‌کند، بنابراین از مقامات و مسئولان قضائی و اجرایی، تقاضا می‌شود:

- بررسی و تحقیق درباره موارد نقض حقوق افراد زیر ۱۸ سال شمس‌ی در تعاملات اخیر.
- الزام و مطالبه‌گیری رسمی از واحدهای زیرمجموعه برای تأکید مجدد بر اجرای دقیق همه مقررات ناظر بر حمایت از اطفال و حدود به‌کارگیری سلاح، به منظور جلوگیری از نقض حقوق اطفال و نوجوانان و تکرارنشدن آن، انجام شود».
- به هر حال ایران جزء کنوانسیون حقوق کودک است و براساس این کنوانسیون وظیفه همه کشورها و دولت‌ها محافظت همه‌جانبه از کودکان است. طبق قوانین این کنوانسیون هر اقدام خشونت‌بار علیه کودکان، از جمله بازداشت افراد زیر ۱۸ سال محکوم شده است و کودکان تحت حمایت همه‌جانبه قوانین بین‌المللی حقوق بشر قرار دارند.

نظرخوانی

ضرورت توجه

به یک دغدغه

«فرشید یزدانی»، فعال حقوق کودک و مدیرعامل پیشین انجمن حمایت از حقوق کودک، در گفت‌وگو با خبرنگار ایلنا درباره بازداشت کودکان و نوجوانان در اعتراضات، به کنوانسیون جهانی حقوق کودک و قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ اشاره کرد و گفت: در هر دو این قوانین، مقرراتی برای حمایت از کودکان در شرایط مختلف وجود دارد. نخست آنکه کودکان از حق اظهارنظر و اعتراض برخوردارند. دوم هر نوع برخورد خشونت‌آمیز با کودکان، چه از نظر قوانین داخلی و چه از منظر قوانین بین‌المللی پذیرفته‌شده توسط ایران که حکم قوانین داخلی را دارد، نقیب شده و ممنوع است.

او با بیان اینکه برخورد خشونت‌آمیز با کودکان قابلیت پیگرد قانونی دارد، اضافه کرد: مسئولیت این پیگیری بر عهده دادستانی است؛ زیرا این مسئله جزء حقوق عمومی محسوب می‌شود، اما هر فرد دیگری می‌تواند علیه افرادی که نسبت به کودکان مرتکب اعمال خشونت‌بار می‌شوند، اعلام شکایت کند. به‌علاوه کودکانی که در این وضعیت ممکن است آسیب ببینند، رواقع مورد خشونت علیه کودکان قرار گرفته‌اند که این موضوع هم باید مورد پیگیری نهادهای ذی‌ربط قرار گیرد.

این فعال حقوق کودک تصریح کرد: حتی اگر کودکان و نوجوانان مرتکب اعمالی شوند که در قانون رفتار مجرمانه تلقی می‌شود، برای آنها کیفیت مخفّف‌ها در قوانین در نظر گرفته شده که حتماً باید اعمال شوند. همچنین در فرایند دادرسی، حضور وکیل برای آنها مانند سایر شهروندان الزامی است، اما مراحل دادرسی آنها باید با نگاه خاص به کودکان طی شود.

او تشریح کرد: در گذشته قرار بود شعبی خاص برای رسیدگی به جرائم کودکان آغاز به کار کنند که انجام نشد، اما مهم است که رسیدگی به پرونده کودکان حتماً با حضور وکیل باشد، یعنی از زمان بازداشت در اعتراضات تا مرحله دادرسی و این موضوع بخشی ضروری از حقوق کودک است.

او معتقد است کودکان باید از مصونیت خاصی در اعتراضات برخوردار باشند.

این فعال حقوق کودک بر این موضوع هم تأکید کرد که کودکان نباید وارد عرصه سیاست شوند تا از این رهگذر، آسیبی هم متوجه آنها نشود. بااین‌حال، در سوی دیگر ماجرا باید این حساسیت در افراد دارای قدرت وجود داشته باشد که به بچه‌ها آسیبی نرسد. یزدانی عنوان کرد: برخورد خشونت‌بار با کودکان و نوجوانان یا بازداشت آنها تأثیر مستقیم بر سلامت روان‌شان دارد و می‌تواند در وجود آنها خشم و کینه ایجاد کند. معتقدم ایجاد چنین شرایطی برای کودکان آسیبی جدی برای آنها به دنبال دارد.

علم‌خوانی

چرامی‌لرزم؟

لرزشی که در بدن انسان و از داخل آن رخ می‌دهد، ناشی از انقباض و انبساط عضلات اسکلتی بدن است. این انقباضات، بسیار سریع اتفاق می‌افتد و به همان سرعتی که ایجاد شده‌اند، از بین می‌روند و ماهیچه‌ها به حالت استراحت می‌روند. در بیشتر اوقات، این انقباض و انبساط ماهیچه‌ها برای پاسخ به محرک‌های محیطی است. این روند انقباض و استراحت ماهیچه‌ها، به‌طور متناوب و بسیار سریع تکرار می‌شود و در نهایت باعث ایجاد لرزش در بدن می‌شود. محرک‌های محیطی، بخش‌هایی از محیط هستند که وجودشان باعث ایجاد عکس‌العمل در انسان و موجودات دیگر می‌شود. برای مثال، هنگامی که محیط سرد است، بدن انسان واکنش‌هایی را برای گرم‌کردن خود و پاسخ‌دادن به محرک سرما انجام می‌دهد. سرعت و مدت‌زمان لرزش ماهیچه‌ها در بدن انسان، می‌تواند براساس عواملی، متغیر باشد. لرزش بدن از داخل می‌تواند به عوامل مختلفی بستگی داشته باشد. برخی از این عوامل طبیعی هستند و لرزش بدن در آن حالت، یک بیماری نیست و تنها یک پاسخ به محرک است. اما در برخی موارد، ممکن است لرزش‌ها در پاسخ به یک محرک طبیعی نباشند و به‌ظاهر بدون دلیل انجام شوند؛ در این حالت احتمال دارد لرزش بدن به دلیل وجود یک بیماری عصبی باشد. در این صورت شاید نیاز باشد به پزشک مراجعه شود.

۱۴میلیون سال نوری

ستاره‌شناسان با استفاده از تلسکوپ فضایی هابل، نوع جدیدی از جرم کیهانی را کشف کرده‌اند که ابری از ماده تاریک و گاز است و هیچ ستاره‌ای ندارد. به نقل از اسپیس، این جرم که در فاصله حدود ۱۴ میلیون سال نوری از زمین و در حومه کهکشان مارپیچی مسیر ۹۴ واقع شده، «بر ۹ لقب گرفته است. این جرم جدید نه‌تنها می‌تواند به توضیح چگونگی شکل‌گیری کهکشان‌ها از تجمع ماده تاریک در جهان اولیه کمک کند، بلکه می‌تواند اطلاعاتی را نیز درباره ماهیت این ماده بسیار رموز ارائه دهد.

اندرو فاکس گفت: «ما از نظر تئوری می‌دانیم که انتظار می‌رود بیشتر جرم جهان، ماده تاریک باشد، اما تشخیص این ماده تاریک دشوار است؛ زیرا نور ساطع نمی‌کند. تصور بر این است که ماده تاریک حدود ۸۵ درصد از مواد موجود در جهان را تشکیل می‌دهد». دانشمندان مدت‌هاست معتقدند انواع RELHIC مانند این نمونه وجود دارند، اما اگر تلسکوپ فضایی هابل نبود، این نظریه‌ها همچنان در حد نظریه باقی می‌ماندند.